

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет психології

Кафедра загальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

OK21 ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність С4 «Психологія»

Освітня програма «Психологія»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Експериментальна психологія
Викладач (-і)	Белей Михайло Дмитрович
Контактний телефон викладача	067-9635642
Е-mail викладача	Mi_bela@ukr.net ; myhajlo.beley@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	Кількість кредитів – 6; 120 годин (60 год. аудиторних)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Кожний 3-й четвер місяця

2. Анотація до навчальної дисципліни
<p><i>Предметом вивчення навчальної дисципліни є засвоєння студентами ключових понять, формування у них високої професійної культури і компетентності; оволодіння майбутніми психологами комплексом знань, дозволить їм самостійно виявляти проблеми психологічного змісту у відповідній професійній галузі, здійснювати науково правильний підхід до планування експерименту, визначати предмет та об'єкт дослідження, його мету і завдання, підбирати адекватний методичний інструментарій; вироблення навичок перевірки експериментальних гіпотез, а також засвоєння способів і методів визначення валідності й надійності експериментальних підходів забезпечуватиме отримання достовірних наукових результатів і сприятиме формуванню основ наукової культури.</i></p>

3. Мета та цілі навчальної дисципліни
<p>Метою викладання дисципліни є формування цілісного уявлення у студентів про специфіку наукового пізнання психічної реальності, репрезентовану теорією психологічного експерименту, що базується на загальнонауковій теорії експерименту і включає в себе відомості про способи планування, проведення та обробки даних, а також ознайомлення студентів з проблемами і нормативними вимогами експериментального методу в психологічному дослідженні.</p> <p><i>Основними цілями вивчення дисципліни є:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомити студентів з ключовими поняттями експериментальної психології, а також способами планування експерименту; - оволодіти навичками визначення основних структурних складових проведення експерименту (предмет, об'єкт, мета і завдання дослідження); правилами формулювання дослідницьких гіпотез та їх перевірки, а також вироблення дослідницьких навичок збору та інтерпретації емпіричних даних; - оволодіти найбільш широко вживаними в практичній роботі процедурами статистичної обробки даних, перевірки надійності й валідності експериментальних досліджень.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, на основі раціонального планування організувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів у сфері психології.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним, мислити концептуально, системно, сапогенно.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові компетентності:

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом наукової психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацювати, аналізувати й узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

Програмні компетентності

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи її розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР7. Рефлексувати і критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

5. Організація навчання курсу

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	24 /10
семінарські заняття / практичні / лабораторні	36 /10
Всього	60 /20
самостійна робота	60/20 + 120/160 = 180

Ознаки навчальної дисципліни

Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
Психологія	2/4	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб

Тема 1. Експериментальна психологія та її місце у системі психологічних дисциплін.	2/2		6/10
Тема 2. Історія становлення експериментальної психології як особливої галузі психології. Витоки експериментальних досліджень у психології		4/2	10/12
Тема 3. Методологія наукового дослідження. Види психологічних досліджень.		2	4/8
Тема 4. Класичні експерименти та їх значення для розвитку Експериментальної психології	10/2	12/4	20/24
Тема 5. Емпіричні методи в психології. Класифікація методів експериментальних досліджень.	2	2	8/8
Тема 6. Етика психологічних досліджень.			6/8
Тема 7. Організація психологічного дослідження. Експеримент та його змінні. Компоненти психологічного експерименту.	2/2	2	8/10
Тема 8. Неекспериментальні методи психологічного дослідження			8/10
Тема 9. Поняття валідності, види валідності	2	2/2	8/10
Тема_10. Вимірювання як метод психологічного дослідження	2	2	6/8
Тема_11. Експериментатор-досліджуваний: їх особистості і діяльність.			8/10
Тема_12. Планування експериментальних досліджень. Експериментальна вибірка.	2/2	2	6/10
Тема 13. Основні поняття математичної статистики: Міри центральної тенденції. Аналіз зв'язку між змінними. Міри зв'язку в непараметричній статистиці. Міри мінливості. Кореляційні дослідження	2/2	4/2	10/14
Тема_14. Факторні експериментальні плани		2	6/8
Тема 15. Виявлення відмінностей у рівні прояву ознаки		2	6/10
ЗАГАЛЬНА СУМА:	24/10	36/10	120/160

6. Система оцінювання навчальної дисципліни Система оцінювання ДЕННА форма

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Семінарське заняття	20 (5 * 4)
Тести до тем	15 (3 * 5)
Контрольна робота	10 (5 * 2)
Практичне завдання	5 (5 * 1)
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

Система оцінювання ЗАОЧНА форма

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Семінарське заняття	10 (5 * 2)
Тести до тем	20 (3 * 7)
Контрольна робота	10 (5 * 2)
Практичне завдання	10 (5 * 2)
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

Засоби оцінювання

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, включаючи: відповіді на семінарських заняттях, поточне тестування, виконання практичних завдань, написання контрольної (письмової) роботи, іспит.

1.Робота на лекціях. Під час лекції студент не тільки слухає і фіксує лекційний матеріал, а ще й активно його реконструює. Для повного засвоєння лекційного матеріалу, студентові необхідно виконати ряд завдань: виписати визначення термінів (для термінологічного словника), доповнити перелік класифікації, привести приклад (відповідну ситуацію) тощо. Ці завдання студент може виконати в аудиторних або домашніх умовах. Виконання їх перевіряється викладачем на семінарському занятті, присвяченому тій чи іншій темі навчальної дисципліни.

2. Робота на семінарському занятті.

Усна відповідь на семінарському занятті. Відповідь передбачає чіткий, аргументований, розгорнутий виклад студентом одного з питань плану семінарського заняття, винесеного до обговорення. При цьому недопустиме дослівне зачитування матеріалу та використання ксерокопій. Студент повинен бути готовий відповісти на будь-які запитання семінарського заняття.

Критерії оцінювання усної відповіді:

В основу системи оцінювання знань, умінь і навичок студентів закладено такі критерії: повнота

знань – вичерпна достатність у відтворенні інформації щодо змісту навчальної дисципліни; усвідомленість (осмисленість) знань – розуміння смислу інформації по навчальній дисципліні та вміння його вербалізувати; рівень сформованості умінь та навичок, здатність застосовувати здобуті знання на практиці; вміння виявляти творчий підхід у вирішенні теоретичних і практичних задач.

Шкала оцінювання (у 100 бальній системі):

90-100 балів «відмінно» - ставиться за наявність у студента вичерпних і правильних знань щодо головних проблем, які розглядаються на семінарському занятті. Знання мають бути осмисленими, що виявляється у повноті та адекватності їх пояснення. Вміння підходити до виконання завдань не лише у форматі репродукції, а й з елементами креативності.

70-89 балів «добре» - ставиться за наявність у студента знань щодо більшості питань, які розглядаються на семінарському занятті. Притім, знання характеризуються адекватністю, але є частково усвідомленими (студент за формою відповідає правильно, а пояснити смисл може не завжди).

50-69 балів «задовільно» - ставиться за наявність у студента фрагментарних знань з теми семінару, які при цьому не завжди точно ним розуміються і недостатньо повно вербалізуються.

1-49 балів «незадовільно» - ставиться за відсутність у студента знань щодо головних проблем з теми семінарського заняття, або ж за наявність часткових знань, які він нечітко розуміє і неправильно трактує.

Тестування на семінарському занятті (поточне тестування як допоміжний результат) (1 оцінка). Підготовка до поточного контролю полягає у повторенні теоретичного матеріалу до теми семінарського заняття, відтворенні необхідних умінь та навичок і самоконтролю їх результативності. Тестування здійснюється на основі складених викладачем тестових завдань до тем курсу. Для цього передбачені тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох запропонованих.

Критерії оцінки тестового контролю (у 100 бальній системі):

«відмінно» - студент дав не менше 90% правильних відповідей; **«добре»** - студент дав не менше 70% правильних відповідей; **«задовільно»** - студент дав не менше 50% правильних відповідей; **«незадовільно»** - студент дав менше 50% правильних відповідей.

4. Контрольна робота. Перед написанням письмової (контрольної) роботи студенти отримують перелік питань до тем, які виносяться на контрольну роботу та посилання на навчально-методичну та наукову літературу для підготовки. Виконується цей вид роботи в межах аудиторного заняття (для студентів денної форми навчання, для заочної форми термін написання – за 10 днів до початку сесії). У контрольній роботі студент повинен представити розуміння даної теми, розкрити зміст поставлених питань. Виконання контрольної роботи передбачає письмові відповіді на 2 теоретичні питання і одне практичне за відповідним варіантом контрольної роботи.

Критерії оцінки контрольної роботи:

100-90 балів «відмінно» - студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей на контрольні запитання, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань.

70-89 балів «добре» - студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час письмових відповідей на контрольні запитання, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

50-69 балів «задовільно» - студент загалом володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час письмових відповідей на контрольні запитання, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1-49 бали «незадовільно» - частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час письмових відповідей на контрольні запитання, допускаючи при цьому суттєві помилки.

Критерії оцінки практичного завдання

Відмінно (90-100) - завдання повністю відповідає розробленим вимогам; студент засвоїв понятійний апарат теми; студенти самостійно проаналізували додаткову літературу, узагальнили інформацію; матеріал подано структуровано, логічно, змістовно, лаконічно; до тексту підібрано візуальний ряд (не обов'язково до кожного слайду); наведено приклади аналізованих явищ; є перелік використаних джерел (2-5). Завдання підготовлено вчасно і презентовано на практичному занятті;

Добре (70-89) – завдання виконано відповідно до вимог; допущено незначні помилки при поясненні понять чи наведені прикладів; використано додаткову літературу; або ж матеріал подано недостатньо структуровано, змістовно, лаконічно; є перелік використаних джерел; завдання підготовлено вчасно. Або студенти підготували завдання відповідно всіх вимог без помилок, проте не бажали презентувати на практичному занятті;

Задовільно (50-69) – завдання виконано із певним недотриманням вимог: опора тільки на лекційний матеріал, відсутність візуального підкріплення теми; матеріал подано не систематизовано, не лаконічно; презентація надто мала або ж надто об'ємна; нема переліку опрацьованих джерел. Презентована на практичному занятті з помилками або ж не презентована.

Незадовільно (1-49) – виконано менше як 50% вимог, немає відповідності темі;

0 балів – презентація відсутня.

Викладач оцінює виконане завдання. Студенти самостійно на основі вимог до завдання та критеріїв оцінки оцінюють внесок кожного учасника групи у процесі виконання завдання. Оцінка один одного здійснюється у 100-бальній шкалі (як завдання) і носить рекомендаційний характер. Викладач виставляє оцінку кожному студенту на основі результатів виконаного завдання та враховує рекомендовану оцінку учасників підгрупи.

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Викладання курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності.
Пропуски занять (відпрацювання)	Студент виконує завдання, які зазначено у програмі (силабусі) вчасно. Всі завдання курсу повинні бути виконаними незважаючи на причину відсутності студента на занятті. Відсутність студента на занятті без поважної причини (відсутність оцінок (балів) за усні відповіді під час аудиторних занять) передбачає зниження балів, а у випадку невиконання навчального плану – повторний курс або відрахування.
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Не передбачає зниження балів
Невідповідна поведінка під час заняття	Є неприйнятною
Додаткові бали	Можливі за виконання додаткових завдань
Неформальна освіта	Можливість зарахування. Рекомендовані платформи: Coursera, prometheus.org.ua, www.ed-era.com.

8. Рекомендована література

1. Бедан В.Б. Експериментальна психологія: практикум для студентів-психологів факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА» Одеса: Фенікс, 2021 р.
2. Боснюк В. Ф. Експериментальна психологія: курс лекцій Харків: Електронне видання, 2016. – 182 с.
3. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.
4. Галян О. І. Галян І.М. Експериментальна психологія [Текст] : навч. Посібник Рек. МОН. К.: Академвидав, 2012. – 400 с.
5. Галян О.І., Галян І.М. Експериментальна психологія. [Підручник] / Галян І.М., Галян О.І., Львів: СПОЛОМ, 2023. – 360с.
6. Горбунова В. В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях. Навчальний посібник / В. В. Горбунова. Житомир, 2005. – 94 с.
7. Копець Л. Класичні експерименти в психології [Текст] : навч. Посібник Рек. МОН. К. : КМ Академія, 2010. – 283 с.
8. Климчук В.О. Математичні методи у психології. Навчальний посібник для студентів психологічних спеціальностей. К.: Освіта України. – 2009. – 288 с. http://umo.edu.ua/images/content/aspirantura/zabezp_discipl/Климчук.pdf
9. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. Експериментальна психологія (дидактичний тезаурус). [Навч. посібник] К.: МАУП, 2021. – 360 с.
10. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології: навчально-методичний посібник. К.: Ніка-Центр, 2023. – 204
11. Руденко В. М. Математична статистика. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. – 304 с.

Допоміжна література

1. Галян І.М. Експериментальна психологія: методичні матеріали до практичних занять для студентів напряму підготовки 6.030102 Психологія та 6.030103 Практична психологія / Галян Ігор Михайлович. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2013. – 150 с.
2. Кравчук С. Л. Експериментальна психологія: теорія і практика психологічного експерименту: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С.Л. Кравчук. К.: Київський університет, 2008. – 286 с.
3. Назарович В. Психологічні експертизи. З досвіду роботи / В. Назарович, Ю. Ветрова. //Психолог. – 2008. – №33. – С.15–20.

Інформаційні ресурси

<https://www.journals.elsevier.com/journal-of-experimental-child-psychology>

<https://www.apa.org/pubs/journals/cep/index>

https://pidru4niki.com/17990126/psihologiya/eksperimentalna_psihologiya

Он-лайн ресурси [alizu_daniv](https://alizu.daniv.com)

Викладач *Белей Михайло*